

Predhodno mnenje Odbora regij „Prispevek regij k doseganju evropskih ciljev na področju podnebnih sprememb in energetike: poseben poudarek na konvenciji županov“

(2009/C 76/04)

ODBOR REGIJ

- opozarja institucije EU, da je lokalno delovanje ključnega pomena za uresničitev ciljev 20-odstotne energetske učinkovitosti. Evropska komisija in Evropski parlament sta že jasno priznala bistveno vlogo regij in občin pri doseganju teh ciljev;
- poudarja, da so promet, stanovanjski in javni objekti ter infrastruktura javne razsvetljave, ki jih načrtujejo in zagotavljajo lokalne in regionalne oblasti, področja, kjer je mogoče bistveno zmanjšati emisije CO₂ in varčevati z energijo;
- meni, da je treba pripraviti akcijske načrte krajev in mest kot sestavne dele regionalnih in nacionalnih načrtov. Regionalni načrti bi lahko služili kot vezni člen med lokalnimi in nacionalnimi pobudami, ki bi zagotovili pripravo skladnih lokalnih načrtov. Akcijski načrti morajo uvesti praktične instrumente za doseganje teh ciljev in treba je zagotoviti ustrezno financiranje;
- meni, da se mora konvencija ponovno sestati in izrecno pokazati, da imajo vse podnacionalne oblasti, vključno z regijami, možnost postati njene članice;
- poziva EU, naj s finančnimi sredstvi podpre prednostno obravnavo ukrepov za spodbujanje trajnostne rabe energije, npr. s povečanjem odstotka regionalnih sredstev, namenjenih izboljšanju energetske učinkovitosti stanovanjskih zgradb s 3 na 5 %. Posojila EIB bi morala biti lahko dostopna lokalnim oblastem in regijam, ki so pripravljene investirati v programe energetske učinkovitosti, spodbujati rabo trajnostnih virov energije in zmanjšati emisije CO₂;

Poročevalka: Kay TWITCHEN (UK/EPP), članica grofijskega sveta Essex

POLITIČNA PRIPOROČILA

ODBOR REGIJ

Ključna sporočila

1. pozdravlja poziv Evropske komisije Odboru regij, naj pripravi ugotovitve o vlogi regij v konvenciji županov;
2. poudarja, da imajo vsi državljani pravico vedeti, kaj njihovi izvoljeni predstavniki delajo za zagotovitev trajnostnega okolja za prihodnje generacije;
3. poudarja, da je konvencija županov odlična priložnost, da župani državljane vključijo v skupne in pozitivne ukrepe za preprečevanje podnebnih sprememb, Evropski uniji pa bo omogočila zavzeti vodilni položaj na tem področju;
4. opozarja institucije EU, da je lokalno delovanje ključnega pomena za spremembe v ravnanju posameznikov, ki je ključni dejavnik uresničitve ciljev 20-odstotne energetske učinkovitosti, Evropska komisija ⁽¹⁾ in Evropski parlament ⁽²⁾ pa sta že priznala ključno vlogo regij in mest za doseganje teh ciljev;
5. ugotavlja, da lahko konvencija županov s spodbujanjem trajnostne energije in energetske učinkovitosti spodbudi mesta in regije k spremembam, da bi zaščitili socialno najšibkejšo državljanke, zlasti tiste z nizkimi stalnimi dohodki, pred učinki visokih cen energije in pred pomanjkanjem energije; pri tem si je treba prizadevati za preprečevanje subvencioniranja porabe energije in omogočiti močne finančne spodbude za povečanje energetske učinkovitosti ter po možnosti zmanjšanje porabe energije;
6. opozarja, da so regionalne in lokalne oblasti že začele izvajati dejavnosti in pobude, ki bodo prispevale k ciljem politike EU na področju podnebnih sprememb, in vodilni položaj kažejo s smelo in potrebno odločnostjo za povečanje energetske učinkovitosti v korist državljanov in okolja. Konvencija županov je, tako kot nekatere podobne nacionalne in mednarodne pobude, močan mehanizem za nov zagon za nadaljevanje tega dela;
7. pozdravlja novo možnost, da se upoštevajo prejšnji dosežki občin na področju energetske učinkovitosti in varčevanja z energijo, ter poziva občine, ki imajo vodilno vlogo na tem področju, da dejavno sodelujejo na konvenciji in predstavijo svoje projekte;

⁽¹⁾ Andris Piebalgs: „... dejansko mnoge izmed najbolj inovativnih zamisli in projektov pri boju proti globalnemu segrevanju prihajajo iz regij in mest ...“, aprilski forum OR.

⁽²⁾ Poročilo EP o akcijskem načrtu za energetske učinkovitosti: Uresničitev možnosti (2007/2106(INI)): „... poudarja vlogo lokalnih in regionalnih energetskih agencij pri uspešnem izvajanju ukrepov za energetske učinkovitost.“

8. pozdravlja pozitiven začetek konvencije in visoko raven politične pripravljenosti evropskih občin, ki so se s podpisom zavezale k doseganju več kot 20-odstotnega prihranka energije. Toda, če se k temu zavežejo le velika mesta, obstaja tveganje, da bo ta pobuda le simbolična. Sedaj je čas, da se vključijo vse podnacionalne oblasti, občine in zlasti regije, kakor je primerno glede na notranjo strukturo vsake države članice, in spodbudijo pristopanje h konvenciji oz. da se poveča število partnerjev, ki se na druge načine praktično zavzemajo za podobne cilje. Zato bi bilo treba manjše občine bolje seznaniti z možnostjo združenja v regionalne mreže;

9. poziva regionalne in lokalne ravni, naj bodo nepogrešljiv partner v konvenciji in pri izvajanju obveznosti EU na področju podnebnih sprememb;

10. pozdravlja napredek, ki ga zakonodajci prinaša sveženj ukrepov za podnebne spremembe in energijo, ki bo zagotovil pravno varnost in okvir za dejavnosti, ki se bodo izvajale na podlagi konvencije županov. Vendar je na ravni EU potrebnih več ukrepov, da bodo države članice dejansko izpolnile svoje obljube glede zmanjšanja porabe energije za 20 %;

11. obžaluje, da s svežnjem ukrepov za podnebne spremembe in energijo 2008 ni bil uveden zavezujoč cilj glede energetske učinkovitosti, ki je manjkajoči člen za potrebno zmanjšanje CO₂; in

12. poudarja, da brez okvira, ki bi določal cilje na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni, konvencija ne bo dovolj za uresničenje vsaj 20-odstotnega zmanjšanja emisij, h kateremu so se zavezali podpisniki. Pomembno je, da so lokalne in regionalne oblasti vključene v pripravo ciljev v zvezi s podnebjem in energijo, da se sprejmejo konkretni instrumenti za doseganje teh ciljev in da se zagotovi ustrezno financiranje.

Vloga regionalnih oblasti

ODBOR REGIJ

13. ponovno poudarja sporočila prejšnjih mnenj, ki jih je OR sprejel na tem področju ⁽³⁾. Tako kot kraji in mesta so tudi regije ključni akterji na energetskem področju in so odgovorne za številne dejavnosti, povezane z načrtovanjem, izdajanjem dovoljenj, naložbami, nabavo, proizvodnjo in potrošnjo. Poudarja, da so promet, stanovanjski in javni objekti ter infrastruktura javne razsvetljave, ki jih načrtujejo in zagotavljajo lokalne in regionalne oblasti, področja, kjer je mogoče bistveno zmanjšati emisije CO₂ in varčevati z energijo.

⁽³⁾ Omejevanje globalnih podnebnih sprememb na 2 stopinji Celzija in vključitev letalskih dejavnosti v sistem za trgovanje s pravicami do emisije, DEVE-IV-015.

14. poudarja učinek, ki ga bo imel splošni cilj zmanjšanja porabe potrošniškega blaga in naravnih virov, kot je voda, na zmanjšanje emisij in porabe energije. Regije imajo lahko v mnogih primerih večji vpliv na spremembe vedenjskih vzorcev kot posamezne lokalne oblasti in imajo dober položaj za vplivanje na spremembe vedenja državljanov, saj delujejo tako na mestnih kot podeželskih območjih;

15. zato podpira močno vlogo regij in upa, da bodo pristojne regionalne oblasti spodbudile številne občine na svojem območju k sodelovanju;

16. meni, da je treba pripraviti akcijske načrte krajev in mest kot sestavne dele regionalnih in nacionalnih načrtov. Regionalni načrti bi lahko služili kot vezni člen med lokalnimi in nacionalnimi pobudami in zagotovili pripravo skladnih lokalnih načrtov. Pomembno je, da akcijski načrti vsebujejo konkretne finančne, tehnične, kadrovske, zakonodajne in evalvacijske instrumente ter terminski plan za doseganje ciljev.

17. opozarja, da so med regijami velike razlike in da podnebne spremembe še posebej ogrožajo določene sisteme, sektorje in regije, ter da se sposobnost prilagajanja na te spremembe med posameznimi sektorji in regijami zelo razlikuje in je odvisna od družbeno-gospodarskega razvoja, zato imajo lokalne in regionalne oblasti pri tem pomembno vlogo;

18. pozdravlja merilo uspešnosti, ki ga postavlja konvencija, in poudarja vodilno vlogo, ki bi jo lahko imele regije pri iskanju priložnosti za ukrepanje na lokalni ravni, izmenjavo najboljših praks, določanje projektnih partnerjev, dodeljevanje sredstev, merjenje napredka in poročanje o dosežkih. Lokalne pobude bi morale biti vključene v regionalni ali nacionalni okvir, da bi bil njihov učinek čim večji in da bi bilo možno sklepanje partnerstev. Poleg tega bi morale proste roke pri zastavljanju ambicioznih ciljev, ki presegajo nacionalne okvire;

19. priznava, da bo pomemben dejavnik za uspeh ali neuspeh konvencije obseg partnerstev, ki se bodo obvezala k ukrepanju. Da bodo ukrepi učinkoviti, morajo biti partnerstva dovolj obsežna, da bodo imela vpliv, vendar hkrati dovolj majhna, da bo zanje lahko odgovarjala lokalna raven. Medtem ko velika mesta lahko dosežejo ekonomijo obsega, pa regije lahko pomagajo manjšim občinam in podeželskim oblastem pri soočanju z precej velikimi izzivi povečanja energetske učinkovitosti, spodbujanja trajnostnih virov energije in zmanjševanja emisij CO₂;

20. Komisijo opozarja na pomembno vlogo regij in mest pri vplivu na energetske trge, saj so veliki porabniki in dobavitelji toplote in elektrike, med drugim s pomočjo sproizvodnje toplote in električne energije in občinskih sistemov za predelavo odpadkov, kot je energija iz odpadkov, anaerobna presnova

in proizvodnja predelanih trdnih goriv ter razvoj obnovljivih in alternativnih virov energije z nizkimi emisijami toplogrednih plinov;

21. meni, da bi bilo treba potemtakem konvencijo obuditi in izrecno poudariti, da vse podnacionalne oblasti, vključno z regijami, lahko postanejo njene članice, s ciljem, da se pokrije čim več ozemlja, vključno s podeželskimi območji, kjer so izzivi povečanja energetske učinkovitosti, spodbujanja trajnostnih virov energije in zmanjševanja emisij CO₂ zelo veliki. Konvencijo županov bi bilo treba usklajevati s podobnimi nacionalnimi pobudami.

Izzivi pred konvencijo

ODBOR REGIJ

22. ponovno poudarja podporo ciljem konvencije in obsegu njenih dejavnosti, vključno z zmanjšanjem povpraševanja po energiji in njeni potrošnji, razvijanjem trajnostne in zanesljive dobave energije s spodbujanjem obnovljivih virov energije in izboljšanjem energetske učinkovitosti proizvodov;

23. vztraja, da mora biti glavni cilj ukrepov za zmanjšanje emisij dolgoročna trajnost, merila kakovosti pa morajo biti vezana na cilje za zagotovitev trajnosti;

24. poudarja, da mora biti konvencija trdno zasidrana v pravnih aktih oblasti, ki so se ji pridružile, da bi imela dolgoročni učinek, saj bodo njene obveznosti in cilji tako zavarovani pred prihodnjimi vplivi ali opustitvijo kot posledice prihodnjih sprememb političnega vodstva ali uprav in meja;

25. poudarja, da so kratkoročni proračunski pritiski izziv za regije in mesta, katerih naložbe in politične odločitve so srednje- do dolgoročne, da bi tako izboljšala svojo lastno energetske učinkovitost, spodbujala rabo trajnostnih virov energije in zmanjšala emisije CO₂. Nacionalni cilji ocenjevanja učinkovitosti bi morali to upoštevati;

26. predlaga, da konvencija – ker v državah članicah EU ni enotne opredelitve župana ali regije – s svojim imenom in predlaganim področjem delovanja zagotovi, da ne bi izključila drugih organov ali jim preprečila članstvo v konvenciji;

27. izpostavlja različne stopnje napredka posameznih mest in regij EU pri zmanjševanju emisij CO₂ in porabi energije v preteklih letih ter dejstvo, da so nekateri nosilci napredka že segli višje od „sadeža na najnižji veji“. Upoštevati je treba različno energetske intenzivnosti porabe energije in proizvodnje ter z njo povezane stopnje emisij toplogrednih plinov v državah članicah in razlike med njimi, zlasti med mestnimi in podeželskimi območji.

Nadaljnji predlogi za konvencijo

ODBOR REGIJ

28. poziva k podpori pripravi osnovnih smeri zmanjšanja emisij ter k jasnim smernicam za način poročanja in merjenja podatkov o emisijah. To je pomembno za primerjavo in merjenje uspešnosti;

29. predlaga, da merila uspešnosti ne bi vključevala le primerov neuspeha, temveč tudi uspeha. Ti bi se morali uporabljati neposredno, zato kar bi potrebovali podrobne podatke o vseh pobudah, vključno s podatki o njihovih proračunih. EU bi morala upoštevati izkušnje konference županov v ZDA (US Conference of Mayors) in regionalnih pobud glede toplogrednih plinov v severovzhodnem in srednjeatlantskem delu ZDA (North Eastern and Mid-Atlantic (US) Regional Greenhouse gas initiative);

30. ob dejstvu, da so mnoga mesta in občine člani regionalnih in nacionalnih mrež, ki imajo razvite metode in sisteme izračunavanja, predlaga, da konvencija pretehta možnosti uporabe teh metod in si hkrati prizadeva za uskladitev orodij srednjeročnega poročanja in merjenja. Tako bi se izognili podvajanju metodologij in morda spodbudili večje sodelovanje v konvenciji. Cilj je zagotoviti, da se večina občin, članic obstoječih mrež včlani v konvencijo županov;

31. predlaga, da časovni načrt konvencije državam članicam še pred pripravo akcijskih načrtov omogoči izmenjavo meril uspešnosti in odličnosti sedanjih pobud, ki veljajo za najboljšo prakso. Tako bodo akcijski načrti mest in regij zagotovo vsebovali dobro prakso.

Izzivi glede ciljev EU na področju energetske učinkovitosti

ODBOR REGIJ

32. poudarja pomen evropskega in nacionalnega ovira za uspešnost lokalnih ukrepov in posebej opozarja na neuspeh Komisije pri izvajanju in posodobitvi akcijskega načrta za energetske učinkovitost leta 2006, ki bi bilo potrebno za spodbudo državam članicam ter njihovim regijam in mestom pri prizadevanjih za učinkovitost, ki bi preseгла 20-odstotni cilj EU;

33. ponavlja poziv junijskega Evropskega sveta Evropski komisiji in državam članicam, naj pospešijo izvajanje akcijskega načrta in razmislijo o njegovih posodobitvi;

34. poudarja, da bi morali biti nacionalni energetske akcijske načrti neposredno povezani z regionalnimi akcijskimi načrti, ki so nepogrešljiv vezni člen med nacionalnimi načrti za trajnostno energijo in načrti mest in občin. Pomembno je, da so lokalne in regionalne oblasti vključene v pripravo ciljev v zvezi s podnebjem in energijo, da se sprejmejo konkretni instrumenti za doseg te ciljev in zagotovi ustrezno financiranje;

35. poziva EU, naj s finančnimi sredstvi podpre prednostno obravnavo ukrepov za spodbujanje trajnostne rabe energije, npr. s povišanjem odstotka regionalnih sredstev za izboljšanje energetske učinkovitosti stanovanjskih zgradb s 3 na 5 %. Posojila EIB bi morala biti lahko dostopna lokalnim oblastem in regijam, ki so pripravljene investirati v programe energetske učinkovitosti, spodbujati rabo trajnostnih virov energije in zmanjšati emisije CO₂;

36. zato predlaga, da naj se pri srednjeročnem pregledu programov financiranja EU preveri, kako bi bilo mogoče celotni izbor programov prilagoditi, da bi podprli energetske učinkovitost, spodbujali rabo trajnostnih virov energije in zmanjšali emisije CO₂, ter regijam in mestom zagotovili programe za izboljšanje energetske učinkovitosti. Tako bi bilo npr. treba poleg povečanja regionalnih/kohezijskih skladov za podporo energetske učinkovitosti stanovanjskih zgradb v morebitne posodobitve vključiti večje naložbe v podporo trženju novih tehnologij iz programov, kot je 7. okvirni program. Lahko bi zahtevali tudi pregled pravil o državnih pomočeh, da bi omogočili ukrepe za industrijske spremembe in pretvorbo energije;

37. poziva Komisijo, naj še naprej razvija in pospešuje pregledovanje ukrepov, ki bi mestom, krajem in regijam lahko pomagali spremeniti vedenje, npr. s spodbujanjem in klasificiranjem energetske učinkovitih proizvodov;

38. meni, da bi regijam in mestom pri njihovih prizadevanjih za doseganje in preseganje cilja 20-odstotne energetske učinkovitosti do leta 2020 pomagalo, če bi bil cilj zavezujoč in akcijski načrt EU za energetske učinkovitost posodobljen tako, da bi to upošteval, skupaj s pričakovanjem, da bodo države članice revidirale nacionalne akcijske načrte, tako da bodo vključevali ta cilj.

V Bruslju, 26. novembra 2008

Predsednik
Odbora regij
Luc VAN DEN BRANDE